

СЕМИНАРИ ИСТОРИЧАРА, ПОТРЕБА ПЕРМАНЕНТНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА

Потреба перманентног усавршавања наставног особља је неопходна и на различите начине је организована, тако рећи, од кад школа постоји. Али је она данас, из више разлога, још потребнија, особито када је ријеч о настави новије историје.

Међутим, у посљедњих неколико година као да се заборавило на овај облик рада, па је у толико значајнији семинар који је организовало Министарство просвјете и науке у марту и априлу ове године за наставнике и професоре историје. Овакав семинар је био неопходан из више разлога, а ми ћемо овдје поменути само неке.

Школске библиотеке се недовољно освјежавају набавком нових књига, листова и часописа. Материјалне могућности наставника су толико мале да често за њих голем трошак представља и редовна куповина дневне штампе, а камоли претплата на стручне листове и часописе, или набавка нових, иначе, скувих књига. А ни општа клима у школи и друштву није богзна колико подстицајна за индивидуално усавршавање наставника, јер се, између осталог, квалитет наставе потискује у други план у односу на административну и другу формалну уредност, што је посљедица пренаглашене бирократизације школе.

Када је ријеч о настави историје, ту додатну тешкоћу наставницима представља недовољна научна валоризација догађаја из најновије историје, као и све агресивнији притисак разних политичких странака, па појединаца, који покушавају да наметну своје "тумачење" новије историје.

То су били разлози који су навели организаторе да за главу тему семинара одаберу *Настава савремене историје* (од 1918. до данас).

Јер тај период историје не само да није научно довољно оцијењен, него је често приказиван црно-бијелом техником, с тим што распоред боја нијесу одређивале само историјске чињенице, већ и политика, национална, вјерска или нека друга опредјељења историчара. Тако је, на примјер, и сам чин стварања Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Југославије, за једне био остварење вјековних жеља најистакнутијих

представника јужнословенских народа, док су други, од самог почетка, у њему видјели превару и издају наионалних интереса. Ниподаштавање и безобзирна критика свега што је било везано за Краљевину Југославије особито је било, у посљедњим ратним годинама и поратном периоду (1944-1989). Насупрот томе претјерано је хваљен НОБ и све промјене и неспорни напредак у поратном развоју ФНРЈ, односно СФРЈ. Међутим, у новије вријеме (од 1989. до данас) долази исто тако до жестоке критике и омаловажавања поратног развоја наше земље. Такође се битно мијењан однос према разним покретима који су дошли до изражаја у нашој земљи током другог свјетског рата. Ријечју, историјско клатно се помијера час на једну, час на другу страну и требаће још труда и времена да се оно уравни.

Овакво понашање је условљено не само одређеним политичким промјенама, већ и тежњом новокомпонованих политичара да "докажу" како ништа прије њега није ваљало, те да, са њима свијет почиње.

У оваквим околностима поново ступају на сцену и све раније политичке, наионалне и вјерске подјеле.

Све то увелико отежава посао наставника историје, а он без адекватних удбеника, често неприступачне најновије стручне литературе и било чије помоћи, мора само да објасни све те сложене процесе дјечи, која су добрим дијелом од родитеља већ прихватила "непобитне истине" о одређеним догађајима, зависно од вјерске, националне, или политичке припадности "тумача".

Свјесни тих околности, сви предавачи на поменутиим семинарима, трудили су се да помогну наставницима у тумачењу баш тих догађаја и околности. Тако је академик Владо Стругар врло надахнуто говорио о сналажењу историчара у вишестраначком систему; док је академик Зоран Лакић на веома занимљив начин објаснио феномен југословенске интерпретације и дезинтегрције, истовремено упућујући наставнике на најновију литературу. Др Славенко Терзић је веома прикладно и аргументовано указао на улогу Европе у разбијању Југославије; проф. др Бранислав Ковачевић се прихватио необично сложене теме и уложио силан труд при објашњавању кризе социјализма и узрока који су довели до разбијања СССР и СФРЈ; Милош Старовлах је указао на проблеме тумачења савремене историје, залажући се за коректан однос према свим актерима одређених догађаја.

Два врло успјешна предавања била су посвећена Савезној Републици Југославији. Наиме, потпредсједник Владе Црне Горе и члан Комисије за израду Устава Миодраг Вуковић врло пластично је објаснио стварање СРЈ,

док је академик Мијат Шуковић веома подробно и интересантно образлагао основе система Савезне Републике Југославије.

Поводом пригодних јубилеја говорили су познати научни радници и врло искусни предавачи и то: поводом 85-годишње балканских ратова предавање је одржао академик Миомир Дашић, уз посебно занимљив осврт на прилике у Старој Србији, а проф. др Радан Јовановић поетски је говорио о двјестогодишњици суверености Црне Горе и славним биткама на Крусима и Мартинићима 1796.

О проблему уџбеника и уџбеничке литературе, с посебним и врло занимљивим освртом на Историјску читанку за VIII разред основне школе, говорио је проф. др Томислав Жугић.

О текућим проблемима наставе историје излагали су врло истакнути професори практичари, а сада просвјетни инспектори, Радојка Ћосовић и мр Славко Бојанић.

О непосредној организацији семинара веома успјешно су се побринули: Славица Вулановић у Тивту, Радојка Ћосовић у Подгорици, мр Славко Бојанић у Никшићу, Драган Лекић у Берама, мр Милован Јеврић у Бијелом Пољу и др Радисав Џуверовић у Пљевљима.

Семинари су, иначе били готово стопостотно посјећени, а њихови учесници су показали велико интересовање и врло активно су се укључили у расправу о свим предавањима, посебно истичући потребу оваквих и сличних предавања. Након завршетка семинара и свим мјестима су усвојени готово истовјетни закључци:

1. Да се овакви семинари обавезно организују, бар једанпут у току године. Предавачи су мишљења да би их требало организовати на једном мјесту истовремено за све наставнике, док је учесницима семинара готово свејдно гдје ће бити организовани; важно је само да буду одржавани.

2. Да на семинарима треба дати предност темама из новије историје, с тим да обавезно буду пропраћени једним бројем педагошких тема.

3. Да се овогодишња предавања објаве у посебној публикацији, која би била послата свим наставницима историје у основним и средњим школама, а ако то није могуће да се бар објаве у стручним и педагошким листовима и часописима.

Поводом трећег закључка обавештавамо цијењене колеге да још нијесмо сакупили потребни новац за посебну публикацију, али је већ почело појединачно објављивање. Тако је предавање Мишка Вуковића објављено у "Историјским записима" бр. 2 за 1997. годину, академик Мијат Шуковић је дао своје излагање "Побједи", којега је објавила у наставцима,

док је предавање Милоша Старовлаха објављено у часопису "Васпитање и образовање" бр. 1 за 1997. годину. Но, то не значи да се одустало од заједничке публикације.

Дајући ову кратку информацију о овогодишњем семинару историје, уједно подсејамо будуће организаторе, посебно просвјетне инспекторе и Друштво историчара Црне Горе да предузму мјере, у складу са поменутим закључцима, те да благовремено ступе у контакт са Министарством просвјете и науке (које је показало пуно разумијевање за ове семинаре) и изврше потребне припреме за јануарски семинар 1998. године.

Уз пут кандидујемо и слједеће теме за семинар наставника историје:

1. Разматрање наставног плана и програма историје за наставнике историје.

2. (Не) заступљеност историје културе у програмима и уџбеницима историје.

3. Берлински конгрес и признавање суверености Црне Горе и Србије.

Ово предлажемо првествено из слједећих разлога:

1. Ових дана је у току израда новог наставног плана и програма историје за основну школу, који би прије одржавања семинара требало доставити стручним активима школа тако да би њихови представници дошли са одређеним ставовима које би саопштили осталим учесницима семинара ради вођења даље расправе.

2. Ни у програмима, а особито у уџбеницима, није ни приближно свом значају нашла мјесто историја културе. Често се, на примјер, ученици оптерећују именима команданата италијанских, њемачких, аустријских или турских војних јединица, те датумима многих битака, а да се уопште не говори о културним приликама (па ни о економским) нити се помињу године оснивања разних културних институција, па чак ни академија наука.

3. Идуће године се навршава 120 година од завршетка ослободилачких ратова Црне Горе и Србије и одржавања Берлинског конгреса. Ово тим прије треба урадити, јер историчарима "због мира у кући" није дозвољено да на адекватан начин обиљеже њихову стогодишњицу.

Но, најважније је да се свако, у оквиру својих могућности и надлежности, ангажује у припремању семинара наставника историје у идућој години.

Милош Старовлах